

Oranje Fonds

Zomerscholen

Programma Ouderenwerk 2011

26 september – 30 september (week 39)

Dit programma is tot stand gekomen in samenwerking met ActivAge, onderzoek, training en advies in de sociale sector.

De Oranje Fonds Zomerschool is een initiatief van het Oranje Fonds, Verdiwel en MOVISIE.

DE UITGANGSPUNTEN VAN DE ZOMERSCHOOL

Inleiding

Uitgangspunt van de Zomerschool Ouderenwerk is (het vergroten van) de maatschappelijke zichtbaarheid van de welzijnsberoepen. Een belangrijke voorwaarde voor maatschappelijke zichtbaarheid is het op een innovatieve manier aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Maatschappelijke trends en thema's vormen het vertrekpunt voor het programma van de Zomerschool. De rode draad van de Zomerschool is het uitdagen en ontwikkelen van het innovatieve vermogen van de deelnemers om arrangementen en interventies te ontwerpen met het oog op deze maatschappelijke trends en thema's. Daartoe zal expliciet ingegaan worden op kwesties als beroepsidentiteit, vakmanschap, professionele normativiteit en professionele dilemma's.

Het doel

Vanuit een maatschappelijk vraagstuk een projectvoorstel uitwerken tot een complete aanvraag bij het Oranje Fonds met daarbij een strategie hoe deze ingediend kan worden bij een opdrachtgever of subsidieverstrekker. De Zomerschool biedt middels intensieve ondersteuning de mogelijkheid talentvolle professionals uit te laten groeien tot excellente professionals die een voorbeeldfunctie vervullen voor andere professionals en die als ambassadeur naar buiten treden.

Te verwerven competenties

Gedurende de Zomerschool wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van de volgende zes competenties:

- 1: Doel- en resultaatgerichtheid
- 2: Vraag- en oplossingsgerichtheid
- 3: Stimuleren van bewoners tot actief burgerschap
- 4: Werken vanuit de agogische opdracht
- 5: Strategisch verbinden van partijen
- 6: Beroepsontwikkeling en ambassadeurschap

Een verdere uitwerking van de competenties vind je in de digitale leeromgeving.

De doelgroep

Deze zomerschool richt zich op ouderenwerkers die zich verder willen ontwikkelen tot excellente professionals.

De inhoudelijke werkwijze

Het uitgangspunt van de Zomerschool is professionals kennis met elkaar te delen. Alle deelnemers nemen een grote dosis praktijkervaring en dus kennis mee. Daarbij horen succesverhalen en leerzame, soms minder geslaagde interventies. Er zullen zowel overeenkomsten als grote verschillen bestaan in de context, doelstellingen en methodische keuzes. Al deze aspecten brengen een schat aan materiaal uit de praktijk en theorie bijeen die we samen willen benutten. De begeleiders en gastsprekers beschouwen zichzelf als uitdagers die deze gezamenlijke 'schat' productief willen maken en in een nieuw perspectief trachten te plaatsen.

De rode draad in het programma wordt gevormd door het projectplan en het projectmatig werken. Zowel voor als tijdens de week zal veel aandacht worden besteed aan het uitwerken van het projectplan. Het accent ligt hierbij op het doel dat je wil bereiken en de onderbouwing om te komen tot dit doel. De deelnemers worden geacht hun plannen na de zomerschool concreet in de praktijk te realiseren. Indien het plan voldoende aansluit op het beleid van het Oranje Fonds is een financiële bijdrage mogelijk. In het voor- en natraject zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan coaching en toeleiding naar een volledige en uitvoerbare projectaanvraag. De opzet is dat deze projectaanvraag wordt ingediend voor 1 januari 2012.

De deelnemers zullen aansprekende voorbeelden uit hun eigen praktijk presenteren. Deze presentaties geven inhoudelijke informatie over ieders werk en bieden tegelijkertijd mogelijkheid om te oefenen met presenteren. Tijdens de Zomerschool worden diverse workshops gegeven die bedoeld zijn om je leerproces tijdens de hele week te stimuleren en te verdiepen. Alle behandelde thema's en methodieken komen de hele week terug in allerlei vormen.

Praktische werkwijze

De Zomerschool bestaat uit een intensief programma dat begint op maandagochtend 26 september en eindigt op vrijdagmiddag 30 september 2011. Tijdens deze vijf dagen wordt na het ontbijt gewerkt van 9.00 tot 13.00 uur en van 14.00 tot 's avonds 20.00 uur. Rond 17.00 uur is er een korte onderbreking voor een snack.

Het diner zal 's avonds om 20.00 uur plaatsvinden (met uitzondering van de vrije woensdagavond dan is er om 18.00 uur diner).

Voorafgaand aan de week worden concrete voorbereidingen gevraagd zoals de opzet van een concreet projectplan, dat voldoet aan de criteria van het Oranje Fonds, de afstemming binnen de eigen instelling om dit project te willen uitvoeren en een presentatie van een eigen praktijkvoorbeeld. Deze voorbereidingen dienen als basis voor de Zomerschool. In het najaar zal een terugkomdag worden georganiseerd waarop ervaringen vanuit de praktijk worden uitgewisseld. De datum hiervoor wordt nog bekend gemaakt.

Flexibiliteit en ruimte in het programma

Interactie tussen alle betrokkenen is een belangrijk element in de Zomerschool en daarom ook onderwerp bij het coachen en intervisie tijdens deze week.

Coaching is een uitstekend middel om te leren. Het daagt uit tot zelfreflectie, geeft inzicht in gedrag en vraagt om jezelf te profileren in woord en daad. De coachrol is bovendien een sterk instrument bij empowerment van mensen. Allemaal zaken die relevant zijn om je te ontwikkelen tot een professionele vakman of vakvrouw in het ouderenwerk. Bij het vakmanschap hoort ook het samen nadenken over meezijdige partijdigheid en het voor ogen houden van het gezamenlijke belang van alle betrokkenen.

Coachen betekent ook leren van elkaar en inspelen op actuele situaties en vragen. Dat vraagt een flexibele opstelling waardoor opdrachten waar nodig vervangen worden door andere werkvormen als de situatie of de deelnemers daar om vragen. Samen leren van elkaar staat voorop!

De toetsing van de leerwinst in de vorm van een presentatie

Iedere deelnemer presenteert op vrijdag 30 september, tegenover een panel van deskundigen en verschillende professionals zijn of haar project. Iedere deelnemer krijgt tien minuten om aan de hand van een eigen gekozen vorm het project te presenteren aan verschillende panelleden.

Iedere deelnemer krijgt feedback op inhoud en presentatie.

De begeleiding

De dagelijkse begeleiding is in handen van Heleen van Deur en Kees Penninx.

Heleen van Deur werkt als zzp samen met Kees Penninx in ActivAge, een bureau dat zich specialiseert in veranderstrategieën voor de rol van ouderen en hun omgeving in de samenleving. Heleen is psycholoog en gespecialiseerd in methodiekontwikkeling, supervisie en veranderstrategieën binnen non-profit organisaties. Voor dat laatste heeft ze in de USA het Breakthrough Series College gevolgd. Als zzp heeft zij sinds 1997 veel regionale en landelijke projecten uitgevoerd in de jeugdzorg. Ook heeft zij meerdere publicaties uitgebracht. Kees kent ze van haar periode bij het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn.

Kees Penninx richtte zich na zijn studie andragologie via onderzoek, innovatie en advies op diverse aspecten van welzijn en maatschappelijke participatie van ouderen. Hij werkte onder meer bij de Gelderse Raad voor het Ouderenbeleid, de Werkplaats Samenlevingsopbouw Oost-Nederland en het NIMO (het huidige Verwey-Jonker Instituut). Ook was hij senior projectleider bij NIZW, MOVISIE en het LESI (Landelijk Expertisecentrum Sociale Interventie). Kees heeft concepten ontwikkeld als Activerend huisbezoek bij ouderen, de Buurt voor alle leeftijden (generaties verbinden) en Krachtgerichte sociale zorg. Zijn laatste onderzoek ging over vrijwillige inzet als bron van zingeving bij senioren. In 2010 richtte Kees ActivAge op. Samen met Heleen werkt hij momenteel aan een methodiek voor het begeleiden van woongemeenschappen van allochtone ouderen. Andere nieuwe thema's op ons pad zijn 'contactleggingskunde' voor maatschappelijk werkers en 'zorg voor elkaar' in moderne vormen van gemeenschapszorg.

Begeleiding vanuit het Oranje Fonds

Carolien Brugman, projectleider van het Oranje Fonds, zal aanwezig zijn tijdens de week. Tijdens de Zomerschool treedt zij op als vertegenwoordigster en begeleidster namens het Oranje Fonds. Zij zal tijdens de week ondersteunen en adviseren bij het ontwerpen van projectaanvragen.

Aanwezigheid MOVISIE

Leden van het projectteam van MOVISIE zijn Gery Lammersen en Els Meijsen. Zij zullen op een aantal momenten aanwezig zijn tijdens de week. Voor vragen over materialen, de organisatie en de terugkomdag kun je bij hen terecht.

Digitale leeromgeving

Informatie over de week, achtergrondinformatie en verwijzingen naar literatuur zijn te vinden in de digitale leeromgeving de 'Academie Zomerscholen': www.movisieacademie.nl.

Hierin is ook de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen met medecursisten op het forum. De informatie is alleen toegankelijk voor deelnemers en begeleiders van de Zomerschool.

Wil je contact met oud-deelnemers en geïnteresseerden en meedoen aan bredere discussies, dan kun je je aanmelden bij de zomerscholen LinkedIn groep. Een link staat in de digitale leeromgeving.

De locatie

De Zomerschool Ouderenwerk zal plaatsvinden in:

Conferentiecentrum Kaap Doorn

Postweg 9

3941 KA Doorn

Telefoon: 0343 41 42 41

E-mail: info@kaapdoorn.nl

(sommige navigatiesystemen: ingang Leersumsestraatweg ter hoogte van nr. 4-6)

Kaap Doorn Conferentiecentrum is een bedrijf dat altijd in beweging is. Het conferentiehôtel is gespecialiseerd in het verzorgen van zakelijke bijeenkomsten en staat bekend om haar service en gastvrijheid. Daarnaast hecht het conferentiehôtel veel waarde aan milieu en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit is onder andere terug te vinden in de keuken, waarin veelal gebruik wordt gemaakt van biologische producten en die bekend staat om de smaakvolle gerechten.

We wensen je veel inspiratie en herkenning!

PROGRAMMA VAN DE ZOMERWEEK

Algemene aanpak van deze week

De thema's van deze zomerschool zijn te onderscheiden in:

- thema's van de projectinhoud: WAT wil ik bereiken?
- thema's van de projectaanpak: HOE wil ik dat bereiken?

Door te werken aan de projectinhoud verzamel je antwoorden op de eerste helft van het projectformat: aanleiding, ambitie, doelstelling en gewenste resultaten van het project.

Door te werken aan de projectaanpak krijg je antwoorden op de tweede helft van het projectformat: veranderstrategie, planning en uitvoering, succes- en faalfactoren, investering van mensen en financiën, verloop en evaluatie.

In onze opzet ligt het accent maandag en dinsdag op de projectinhoud thema's als behoefte van de doelgroep, vraagverheldering, empowerment, zingeving, participatie, samenwerken rond cliëntvragen, outreachend werken zullen daarbij aan de orde komen. Woensdag en donderdag ligt het accent op de projectaanpak, maar dikwijls worden beide aspecten (inhoud en aanpak) in onderlinge samenhang besproken. Vrijdag staat geheel in het teken van het verzamelen van feedback bij deskundigen en het presenteren van je uiteindelijke plan.

De specifieke deskundigheid van de begeleiders brengt met zich mee, dat voor de projectinhoud mede gebruik zal worden gemaakt van het boek 'Krachtgerichte sociale zorg' en voor de projectaanpak de Doorbraakmethode. De hele week wordt gewerkt met een afwisseling van theorie, oefeningen en interactieve werkvormen. Ook worden gedurende de hele week vele vormen van 'oppeppers' gegeven om de cursusdagen wat te breken en lichaam en geest fris en open te houden.

Programma maandag 26 september

10.00 uur **Ochtendsessie: presenteren projectplannen**

- Opening, met korte toelichting op de week.
- Wie zijn de begeleiders en wat is hun ambitie voor deze week?
- Wie zijn de deelnemers en wat willen zij bereiken? Alle deelnemers geven een samenvatting van hun projectplannen. Vooraf is er gelegenheid om deze presentaties samen voor te bereiden, achteraf is er gelegenheid om elkaar vragen te stellen over de plannen.
- Aan het einde van de ochtend worden de thema's van de projectplannen zo ingedeeld, dat groepjes ontstaan die 's middags samen aan het werk kunnen. De samenstelling van de groepjes kunnen per dag wisselen.

13.00 uur **Lunch**

14.00 uur **Middagsessie: verzamelen van werkpunten**

- Oppepper.
- Tips om het van elkaar leren te bevorderen.
- In themagroepjes werken aan de opdracht: sterkte-zwakte-kansen-risico analyse van de projectplannen.
- Plenaire uitwisseling en feedback op analyses, gevolgd door tips om projectplan inhoudelijk sterker te maken.
- Vervolgopdracht themagroepjes: stel vast wat jij deze week wilt doen om je projectplan als geheel en op onderdelen te verbeteren.
- Plenair verzamelen belangrijkste leerpunten.
- Ga voor de hoofdprijs! Wat maakt een plan sterk?

17.00 uur **Snack**

17.30 uur **Avondsessie: oefeningen anders denken**

Na een oppepper, sluiten we deze eerste dag speels af met enkele oefeningen om 'anders te denken'.

Anders denken is een techniek om je hersenen tijdelijk anders te programmeren, met de bedoeling om nieuwe of creatieve ideeën te genereren. Vervolgens kun je nagaan of en hoe je enkele van die ideeën een plaats geeft in je projectplan.

Bij deze oefening is het de bedoeling om je eigen plan vanuit heel andere gezichtspunten te benaderen en het zodoende mogelijk te verrijken met nieuwe invalshoeken.

De werkvorm is geheim .....

20.00 uur **Diner en afsluiting van de dag**

Programma dinsdag 27 september

09.00 uur **Ochtendsessie: inspirerende expertise, discussie**

Vandaag heb je de gelegenheid om je projectplan aan te vullen met inhoudelijke inspiratie en informatie, overwegingen en (onderzoeks)vragen. Daartoe is Anja Machielse uitgenodigd, zij is gespecialiseerd in het thema 'voorkomen en verminderen van sociaal isolement bij ouderen'. De opzet is als volgt:

- Deelnemers verzamelen vooraf inhoudelijke vragen waar zij een antwoord op willen om hun projectplan sterker te maken.
- Anja Machielse vertelt over het onderscheiden van cliëntprofielen en daarop gebaseerde interventies. Dit onderdeel wordt gevolgd door vragen en discussie van en met deelnemers.
- Heleen interviewt Anja en Kees over hun Rotterdamse ervaringen met zes pilots om de aanpak van sociaal isolement bij ouderen te verbeteren. Wederom een rondje vragen en discussie.
- Anja brengt drie verschillende casussen in, die door groepjes deelnemers worden voorzien van een interventiestrategie, waarna uitwisseling volgt.
- Tot slot: korte denktijd over de inhoud van het eigen projectplan en eventueel laatste vragen daarover aan Anja.

13.00 uur **Lunch**

14.00 uur **Middagsessie: verwerken van ochtendinformatie in projectplan**

- Oppepper.
- Op basis van alles wat je tot nu toe aan informatie hebt verzameld, werk je deze middag in meerdere opdrachten aan het eerste deel van het projectformat.
- Je krijgt tips en gelegenheid om de onderbouwing van je plan, je ambitie, doelstelling en gewenste resultaten te verbeteren.
- Via interactieve werkvormen probeer je bij elkaar uit hoe jouw onderbouwing bij anderen overkomt.
- Ook gaan we in op het verzamelen van expertise, het gebruiken van goede voorbeelden, overtuigingskracht, smart-formuleringen van doelen enz.
- Dit wordt gevolgd door onderlinge uitwisseling over waar jij in je plan van deze middelen gebruik zou kunnen maken.

17.00 uur **Snack**

17.30 uur **Avondsessie: forumdiscussie**

Na een oppepper starten we een forumdiscussie.

Tot nu toe ben je erg gericht geweest op wat JIJ zou willen bereiken met je projectplan.

Nu gaan we actief de omgeving van jouw project betrekken: wie zijn bij jouw project betrokken en wat zijn hun belangen en behoeften bij jouw projectplan Hoe speel jij daar handig op in? Het gaat hier nog steeds om de inhoudelijke kant van je plan.

Je formuleert zelf enkele vragen waar je nieuwsgierig naar bent. Enkele andere deelnemers nemen rollen op zich uit jouw projectomgeving en beantwoorden je vragen vanuit hun rol.

Met deze feedback kun je je plan bijstellen.

20.00 uur **Diner en afsluiting van de dag**

Programma woensdag 28 september

09.00 uur Ochtendsessie: projectaanpak

- Eerst een midweekoppepper.
- Inleiding door Carolien Brugman, projectleider van het Oranje Fonds, over een fondsaanvraag, de procedure en andere subsidies; aan welke eisen moet het plan voldoen om subsidie te kunnen aanvragen?
- De komende twee dagen ligt de nadruk op de projectaanpak: hoe ga jij je project optuigen en uitvoeren? Hierbij gaat het om het kiezen van een veranderstrategie die past bij jouw project en een daarbij passende aanpak die je helpt om de doelen van je project te bereiken.
- 's Ochtends geven we over deze aspecten informatie en keuzemogelijkheden en wegen we samen af welke keuzes men in welk geval het beste kan maken om een projectplan sterk te maken. Naast het boek Projectmatig werken van Leida Schuringa nemen de begeleiders ook eigen materiaal mee.
- Daarna gaan deelnemers oefenen om de aangeboden stof toe te passen op het eigen projectplan:
  - Welke benadering kies je om de door jouw gewenste veranderingen in gang te zetten, waarom deze en niet een andere, wie worden de sleutelfiguren of -groepen in dit project?
  - Hoe deel je het project op in fasen en wat ga je daar in doen?
  - Hoe weeg je af welke risico's en voorwaarden aan een project verbonden zijn en hoe je daar mee om zou kunnen gaan?
- Het kan zijn dat je nu nog niet meteen tot keuzes kan komen. In dat geval is het goed om te onderzoeken wat je eerst nog moet weten om later verantwoorde keuzes te kunnen maken.

13.00 uur Lunch

14.00 uur Middagsessie: het vergroten van draagvlak voor je plan in je projectomgeving

- Oppepper.
- Hoe overtuig je de mensen in je projectomgeving om mee te werken aan je projectplan?
- Wat verandert er voor hun en wat hebben zij daar aan? We gaan dit na voor collega's, managers, directie en netwerkrelaties.
- Het is belangrijk om ruggensteun te organiseren en daadkrachtig te blijven, hoe ga je dat doen?
- En hoe overtuig je financiers?
- Voor deze onderwerpen geldt dezelfde aanpak als 's ochtends: informeren, afwegen van keuzes en onderzoeken hoe je je keuze kunt verwerken in je projectplan.

18.00 uur Diner en vrije avond

Programma donderdag 29 september

09.00 uur Ochtendsessie: presentatie-oefeningen met acteurs

Gedurende je gehele project (aanvraag, start en uitvoering) ben jij de kartrekker die vele diverse betrokkenen moet zien mee te krijgen en aan elkaar te verbinden. Je presentatie, je stijl, je toon spelen een belangrijke rol. We selecteren een aantal situaties uit een projectverloop en gaan er mee oefenen. De aanwezige acteurs zullen hierbij tips en feedback geven.

13.00 uur Lunch

14.00 uur Middagsessie: ga voor de hoofdprijs

Vanmiddag zetten we, uiteraard na een oppepper, de puntjes op de i: wat betreft kracht van de inhoud van je plan, je aanpak, je overtuiging. We lopen alle onderdelen van deze week nog eens na zodat je je plan helemaal kunt afronden. Ook gaan we na wat je nog niet weet en hoe je dat kunt opvangen als daar naar wordt gevraagd. Deze middag is er vooral veel 'vrije ruimte' om rustig aan je plan te werken en de begeleiders om advies te vragen.

17.00 uur Snack

17.30 uur Avondsessie: something completely different

Geheim

20.00 uur Diner en afsluiting van de dag

Programma vrijdag 30 september

Onderwerp

Lobbymarkt, evaluatie en invulling van het ambassadeurschap.

De deelnemers maken in een inspirerende en enthousiaste eindpresentatie zichtbaar op welke manier zij gebruik hebben gemaakt van elementen uit het programma om hun project nader te concretiseren en te verantwoorden naar de verschillende stakeholders.

Doelen

Op een aansprekende manier het eigen projectvoorstel kunnen laten zien aan de panelleden en daarmee het belang, de rol en functie van het ouderenwerk overtuigend naar buiten kunnen brengen. Hierbij wordt gelet op de functie van het panellid.

De opzet

Verschillende deelnemers lobbyen met hun uitgewerkte ideeën langs verschillende panelleden, zodat die geïnteresseerd raken in de plannen. De panelleden gaan met deelnemers in gesprek vanuit hun eigen functie. In de ochtend wordt geen feedback gegeven.

Het panel bestaat uit adviseurs van het Oranje Fonds, directeuren of managers van welzijnsorganisaties, adviseurs van Verdiwel, kenniscentra en beroepsverenigingen, communicatieadviseurs en 'collega's' die eerder hebben deelgenomen aan Zomerscholen.

De feedback van het panel bestaat uit aanbevelingen voor verbetering van het projectplan.

Hoe kan het projectplan nog kansrijker, beter uitvoerbaar of effectiever worden?

De feedback vindt plaats op een coachende manier.

Vorm en opstelling

Er wordt in twee verschillende groepen gewerkt op twee aparte locaties in het conferentieoord. Iedere groep bestaat uit 4 of 5 panelleden en 10 deelnemers, zodat iedereen tegelijkertijd bezig is.

De panelleden bevinden zich verspreid achter een tafeltje, waarbij de deelnemers in tweetallen kunnen aanschuiven op aangeven van de dagvoorzitter. Men heeft 20 minuten voor ieder bezoek, 10 minuten per deelnemer. Hierna volgt vijf minuten pauze, zodat het panellid zijn feedback kan opschrijven. Daarna geeft de dagvoorzitter het sein tot wisselen naar een ander panellid.

Programma

09.00 uur Voorbereiding in de groep

09.30 uur Verwelkoming panelleden door MOVISIE in een andere ruimte

10.00 uur Lobbyrondes

12.30 uur Lunch

13.30 uur **Evaluatie met de groep. Terugblikken op de week.**

- Individuele voorbereiding voor de evaluatie.
- Evaluatie van de hele week.
- Aansluitend sluiten we gezamenlijk de werkweek symbolisch af. Het panel bereidt elders in 2 groepen de feedback voor.

14.30 uur Pauze

14.45 uur In twee groepen wordt de feedback besproken

15.45 uur Gezamenlijke afsluiting

16.00 uur Afsluiting en borrel

Goede reis en tot op de terugkomdag!

Maliebaan 18, 3581 CP Utrecht
☎ 030 656 45 24
www.oranjefonds.nl

Vereniging van Directeuren van Lokale Welzijnsorganisaties

Emmalaan 33, 3581 HP Utrecht
☎ 030 280 21 40
www.verdiwel.nl

Catharijnesingel 47, 3511 GC Utrecht
☎ 030 789 20 00
www.movisie.nl